

**SPRAWOZDANIE
NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA
z BADANIA ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO**

---

*Dla Zebrania Przedstawicieli
i Rady Nadzorczej
Pałuckiego Banku Spółdzielczego w Wągrowcu*

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie rocznego sprawozdania finansowego **Pałuckiego Banku Spółdzielczego w Wągrowcu** (zwanego dalej Bankiem) z siedzibą przy ul. Kolejowej 19, 62-100 Wągrowiec, na które składają się:

- wprowadzenie do sprawozdania finansowego;
- bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2018 roku,
- zestawienie pozycji pozabilansowych na dzień 31 grudnia 2018 roku,

oraz sporządzone za rok obrotowy od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku:

- rachunek zysków i strat,
- zestawienie zmian w kapitale własnym,
- rachunek przepływów pieniężnych,
- dodatkowe informacje i objaśnienia do sprawozdania finansowego.

Naszym zdaniem roczne sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Banku na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz jego wyniku finansowego i przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony w tym dniu, zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („ustawa o rachunkowości”) oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Bank przepisami prawa oraz jego statutem,
- zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych zgodnie z przepisami rozdziału 2 ustawy o rachunkowości.

Niniejsza opinia jest spójna ze sprawozdaniem dodatkowym dla Komitetu Audytu, które wydaliśmy dnia 6 kwietnia 2019 roku.

Podstawa opinii

Nasze badanie przeprowadziliśmy zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Badania w wersji przyjętej jako Krajowe Standardy Badania przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów („KSB”) oraz stosownie do ustawy z dnia 11 maja 2017r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich i nadzorze publicznym („ustawa o biegłych rewidentach”) oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylające decyzję Komisji 2005/909/WE („rozporządzenie UE”). Nasza odpowiedzialność zgodnie z tymi standardami została dalej opisana w sekcji naszego sprawozdania „Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie sprawozdania finansowego”.

SPRAWOZDANIE
NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA
z BADANIA ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Niezależność

Jesteśmy niezależni od Banku zgodnie z Kodeksem etyki zawodowych księgowych Międzynarodowej Federacji Księgowych („Kodeks IFAC”) przyjętym uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów oraz z innymi wymogami etycznymi, które mają zastosowanie do badania sprawozdań finansowych w Polsce. Wypełniliśmy nasze inne obowiązki etyczne zgodnie z tymi wymogami i Kodeksem IFAC. W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident oraz firma audytorska pozostali niezależni od Banku zgodnie z wymogami niezależności określonymi w ustawie o biegłych rewidentach oraz w rozporządzeniu UE.

Uważamy, że dowody badania, które uzyskaliśmy są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Kluczowe sprawy badania

Kluczowe sprawy badania są to sprawy, które według naszego zawodowego osądu były najbardziej znaczące podczas badania sprawozdania finansowego za bieżący okres sprawozdawczy. Obejmują one najbardziej znaczące ocenione rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia, w tym ocenione rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem. Do spraw tych odnieśliśmy się w kontekście naszego badania sprawozdania finansowego jako całości oraz przy formułowaniu naszej opinii oraz podsumowaliśmy naszą reakcję na te rodzaje ryzyka, a w przypadkach, w których uznaliśmy za stosowne przedstawiiliśmy najważniejsze spostrzeżenia związane z tymi rodzajami ryzyka. Nie wyrażamy osobnej opinii na temat tych spraw.

Kluczowa sprawa badania	Jak nasze badanie odniosło się do tej sprawy
<p style="text-align:center">Zmiana polityki rachunkowości w zakresie możliwość dokonywania jednorazowych odpisów amortyzacyjnych od wszystkich środków trwałych, których wartość początkowa nie przekracza kwoty 10 000 zł (art. 16f ust. 3 updog).</p> <p style="text-align:center">Punkt 7 wprowadzenia do sprawozdania finansowego.</p>	<p>Nasze procedury badania obejmowały:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omówienie przyjętych przez Bank zmian w polityce rachunkowości z Zarządem. • Przeprowadzenie badań szczegółowych w odniesieniu do wybranej próby środków trwałych przyjętych do użytkowania w roku badanym. • Weryfikację kompletności ujawnień związanych ze zmianą polityki rachunkowości Banku w informacji dodatkowej.
<p>Ryzyko błędnej (zawyżonej) wyceny wartości bilansowej ekspozycji kredytowych.</p> <p>Spowodowane błędną klasyfikacją ekspozycji kredytowych i w konsekwencji заниżeniem poziomu utworzonych rezerw celowych i odpisów aktualizujących lub błędnym uwzględnieniem zabezpieczeń pomniejszających podstawę obliczenia rezerw celowych i odpisów aktualizujących należności związane z ekspozycjami kredytowymi.</p> <p style="text-align:center">Punkt 5 informacji dodatkowej</p>	<p>Nasze procedury badania obejmowały:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analizę modelu organizacyjnego i podziału kompetencji w procesie kredytowym funkcjonującym w Banku. • Zapoznanie się z zaprojektowanym i wdrożonym w Banku wewnętrznym systemem przeglądu należności i wyceny ekspozycji kredytowych. • Ocenę polityki rachunkowości w zakresie tworzenia rezerw celowych i odpisów aktualizujących wartość należności, w tym zgodności polityki z obowiązującymi regulacjami prawnymi. • Procedury analityczne w zakresie struktury i dynamiki zmian salda należności kredytowych oraz parametrów odzwierciedlających jakość portfela kredytowego (udział kredytów zagrożonych, wskaźnik pokrycia rezerwami celowymi). • Analizę obliża kredytowego Banku.

SPRAWOZDANIE
NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA
z BADANIA ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Kluczowa sprawa badania	Jak nasze badanie odniosło się do tej sprawy
Ryzyko błędnej (zawyżonej) wyceny wartości bilansowej ekspozycji kredytowych - cd.	<p>Nasze procedury badania obejmowały - cd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Badanie częstotliwości i poprawności funkcjonowania kontroli w środowisku IT w zakresie procesu automatycznej klasyfikacji ekspozycji kredytowych, w oparciu o kryterium terminowości spłat, do właściwych kategorii ryzyka ustanowionych w stosownych przepisach na potrzeby tworzenia rezerw celowych i odpisów aktualizujących. • W odniesieniu do wybranej próby ekspozycji kredytowych przeprowadziliśmy równoległe procedury obejmujące badanie szczegółowe (wiarygodności) ekspozycji kredytowych oraz przetestowaliśmy efektywność kluczowych kontroli m.in. w zakresie:<ul style="list-style-type: none"> – poprawności klasyfikacji ekspozycji kredytowych do kategorii ryzyka ustanowionych w stosownych przepisach na potrzeby tworzenia rezerw celowych i odpisów aktualizujących, – adekwatności i poprawności kalkulacji wysokości naliczonych rezerw celowych i odpisów aktualizujących, – oceny zasadności skorzystania z możliwości pomniejszenia podstawy kalkulacji rezerw celowych i odpisów aktualizujących w związku z ustanowionymi zabezpieczeniami, – prowadzenia i zachowania częstotliwości monitoringu sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, – prowadzenia i zachowania częstotliwości przeglądu i aktualizacji jakości i wyceny zabezpieczeń kredytowych.

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej za sprawozdanie finansowe

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za sporządzenie, na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, sprawozdania finansowego, które przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego Banku zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości, przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości oraz obowiązującymi Bank przepisami prawa i statutem, a także za kontrolę wewnętrzną, którą Zarząd uznaje za niezbędną, aby umożliwić sporządzenie sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Sporządzając sprawozdanie finansowe Zarząd Banku jest odpowiedzialny za ocenę zdolności Banku do kontynuowania działalności, ujawnienie, jeżeli ma to zastosowanie, spraw związanych z kontynuacją działalności oraz za przyjęcie zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości, z wyjątkiem sytuacji kiedy Zarząd albo zamierza dokonać likwidacji Banku, albo zaniechać prowadzenia działalności albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaniechania działalności.

Zarząd Banku oraz członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości. Członkowie Rady Nadzorczej są odpowiedzialni za nadzorowanie procesu sprawozdawczości finansowej.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie sprawozdania finansowego

Naszymi celami są uzyskanie racjonalnej pewności czy sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania z badania zawierającego naszą opinię.

Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z KSB zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego sprawozdania finansowego.

Zgodnie z § 5 Krajowego Standardu Badania 320, koncepcja istotności stosowana jest przez biegłego rewidenta zarówno przy planowaniu i przeprowadzaniu badania, jak i przy ocenie wpływu rozpoznanych podczas badania zniekształceń oraz nieskorygowanych zniekształceń, jeśli występują, na sprawozdanie finansowe, a także przy formułowaniu opinii biegłego rewidenta. W związku z powyższym, wszystkie opinie i stwierdzenia zawarte w sprawozdaniu z badania są wyrażane z uwzględnieniem jakościowego i wartościowego poziomu istotności ustalonego zgodnie ze standardami badania i zawodowym osądem biegłego rewidenta.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Banku ani efektywności lub skuteczności prowadzenia jej spraw przez Zarząd Banku obecnie lub w przyszłości.

Podczas badania zgodnego z KSB stosujemy zawodowy osąd i zachowujemy zawodowy sceptycyzm, a także:

- identyfikujemy i oceniamy ryzyka istotnego zniekształcenia sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem, projektujemy i przeprowadzamy procedury badania odpowiadające tym ryzykom i uzyskujemy dowody badania, które są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa jest większe niż tego wynikającego z błędu, ponieważ oszustwo może dotyczyć zмовы, fałszerstwa, celowych pominięć, wprowadzenia w błąd lub obejścia kontroli wewnętrznej;
- uzyskujemy zrozumienie kontroli wewnętrznej stosowanej dla badania w celu zaprojektowania procedur badania, które są odpowiednie w danych okolicznościach, ale nie w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Banku;
- oceniamy odpowiedniość zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości oraz zasadność szacunków księgowych oraz powiązanych ujawnień dokonanych przez Zarząd Banku;
- wyciągamy wniosek na temat odpowiedniości zastosowania przez Zarząd Banku zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości oraz, na podstawie uzyskanych dowodów badania, czy istnieje istotna niepewność związana ze zdarzeniami lub warunkami, która może poddawać w znaczącą wątpliwość zdolność Banku do kontynuacji działalności. Jeżeli dochodzimy do wniosku, że istnieje istotna niepewność, wymagane jest od nas zwrócenie uwagi w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta na powiązane ujawnienia w sprawozdaniu finansowym lub, jeżeli takie ujawnienia są nieadekwatne, modyfikujemy naszą opinię. Nasze wnioski są oparte na dowodach badania uzyskanych do dnia sporządzenia naszego sprawozdania biegłego rewidenta, jednakże przyszłe zdarzenia lub warunki mogą spowodować, że Bank zaprzestanie kontynuacji działalności;
- oceniamy ogólną prezentację, strukturę i zawartość sprawozdania finansowego, w tym ujawnienia, oraz czy sprawozdanie finansowe przedstawia będące ich podstawą transakcje i zdarzenia w sposób zapewniający rzetelną prezentację.

SPRAWOZDANIE
NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA
z BADANIA ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Komunikujemy się z Komitetem Audytu w kwestiach dotyczących między innymi, planowania zakresu i czasu przeprowadzenia badania oraz znaczących ustaleń badania, w tym wszelkich znaczących słabości kontroli wewnętrznej, które zidentyfikujemy podczas badania.

Składamy Komitetowi Audytu oświadczenie, że przestrzegaliśmy stosownych wymogów etycznych dotyczących niezależności oraz, że będziemy informować ich o wszystkich powiązaniach i innych sprawach, które mogłyby być racjonalnie uznane za stanowiące zagrożenie dla naszej niezależności, a tam gdzie ma to zastosowanie, informujemy o zastosowanych zabezpieczeniach.

Spośród spraw przekazywanych Komitetowi Audytu ustaliliśmy te sprawy, które były najbardziej znaczące podczas badania sprawozdania finansowego za bieżący okres sprawozdawczy i dlatego uznaliśmy je za kluczowe sprawy badania. Opisujemy te sprawy w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta, chyba że przepisy prawa lub regulacje zabraniają publicznego ich ujawnienia lub gdy, w wyjątkowych okolicznościach, ustalimy, że kwestia nie powinna być przedstawiona w naszym sprawozdaniu, ponieważ można byłoby racjonalnie oczekiwać, że negatywne konsekwencje przeważyłyby korzyści takiej informacji dla interesu publicznego.

Inne informacje, w tym sprawozdanie z działalności

Inne informacje obejmują sprawozdanie z działalności Banku za okres od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia 31 grudnia 2018 roku („Sprawozdanie z działalności”).

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za sporządzenie Sprawozdania z działalności zgodnie z przepisami prawa.

Zarząd Banku oraz członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby Sprawozdanie z działalności Banku wraz z wyodrębnionymi częściami spełniało wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Nasza opinia z badania sprawozdania finansowego nie obejmuje Innych informacji.

W związku z badaniem sprawozdania finansowego naszym obowiązkiem jest zapoznanie się z Innymi informacjami, i czyniąc to, rozpatrzenie, czy inne informacje nie są istotnie niespójne ze sprawozdaniem finansowym lub naszą wiedzą uzyskaną podczas badania, lub w inny sposób wydają się istotnie zniekształcone. Jeśli na podstawie wykonanej pracy, stwierdzimy istotne zniekształcenia w Innych informacjach, jesteśmy zobowiązani poinformować o tym w naszym sprawozdaniu z badania.

Naszym obowiązkiem, zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach, jest również wydanie opinii, czy sprawozdanie z działalności zostało sporządzone zgodnie z przepisami oraz czy jest zgodne z informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym.

Ponadto jesteśmy zobowiązani do zbadania informacji finansowych zawartych w Sprawozdaniu z działalności zgodnie z zakresem opisanym w niniejszym sprawozdaniu z badania oraz wymogami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku prawo bankowe („prawo bankowe”).

Opinia o Sprawozdaniu z działalności

Na podstawie wykonanej w trakcie badania pracy, naszym zdaniem, Sprawozdanie z działalności Banku:

- zostało sporządzone zgodnie z art. 49 ustawy o rachunkowości oraz art. 111a ust. 1-2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe,
- jest zgodne z informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym.

Ponadto, w świetle wiedzy o Banku i jego otoczeniu uzyskanej podczas naszego badania oświadczamy, że nie stwierdziliśmy w Sprawozdaniu z działalności Banku istotnych zniekształceń.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Informacja o przestrzeganiu regulacji ostrożnościowych

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za przestrzeganie obowiązujących regulacji ostrożnościowych określonych w odrębnych przepisach a w szczególności za prawidłowe ustalenie współczynników kapitałowych.

Naszym obowiązkiem jest poinformowanie w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego czy Bank przestrzega obowiązujących regulacji ostrożnościowych określonych w odrębnych przepisach, w szczególności czy Bank prawidłowo ustalił współczynniki kapitałowe.

Dla potrzeb niniejszej informacji za odrębne przepisy rozumiemy Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, z późn. zm. („CRR”), Prawo bankowe oraz ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym („ustawa o nadzorze makroostrożnościowym”).

Celem badania sprawozdania finansowego nie jest przedstawienie opinii w zakresie przestrzegania regulacji ostrożnościowych określonych w odrębnych przepisach wskazanych powyżej, w szczególności o prawidłowym ustaleniu współczynników kapitałowych i opinii takiej nie formułujemy.

W oparciu o przeprowadzone przez nas procedury informujemy, że nie stwierdziliśmy:

- przypadków nieprzestrzegania przez Bank w okresie od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku, obowiązujących regulacji ostrożnościowych, określonych w odrębnych przepisach wskazanych powyżej,
- nieprawidłowości w zakresie ustalenia przez Bank na dzień 31 grudnia 2018 roku współczynników kapitałowych, zgodnie z odrębnymi przepisami wskazanymi powyżej,

które miałyby istotny wpływ na sprawozdanie finansowe.

Oświadczenie na temat świadczonych usług niebędących badaniem sprawozdań finansowych

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przekonaniem oświadczamy, że nie świadczyliśmy na rzecz Banku usług niebędących badaniem sprawozdań finansowych, w tym nie świadczyliśmy usług niebędących badaniem, które są zakazane na mocy art. 5 ust. 1 rozporządzenia UE oraz art. 136 ustawy o biegłych rewidentach

SPRAWOZDANIE
NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA
z BADANIA ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Wybór firmy audytorskiej

Zostaliśmy wybrani do badania sprawozdania finansowego Banku uchwałą Rady Nadzorczej Pałuckiego Banku Spółdzielczego w Wągrowcu nr 25/RN/2018 z dnia 30 sierpnia 2018r.

Badany Bank jest członkiem Związku Rewizyjnego Banków Spółdzielczych w Poznaniu i powierzył przeprowadzenie badania ustawowego temu Związkowi Rewizyjnemu, wobec czego nie znajdują zastosowania postanowienia rozporządzenia UE (art. 17 ust. 1, 3 i 5-8) oraz postanowienia art. 134 ustawy o biegłych rewidentach, określające maksymalny czas nieprzerwanego trwania zleceń badań ustawowych.

Kluczowym biegłym rewidentem odpowiedzialnym za badanie, którego rezultatem jest niniejsze sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta, jest Biegły rewident Grażyna Butrym (nr w rejestrze 389).

Działający w imieniu:

Związku Rewizyjnego Banków Spółdzielczych w Poznaniu - firmy audytorskiej nr 1671
z siedzibą przy ul. Mielżyńskiego 20, 61-725 Poznań

Kluczowy Biegły rewident
Nr w rejestrze 389
/-/
Grażyna Butrym

Poznań, dnia 6 kwietnia 2019 roku

Podpis złożony w pliku "PBS Wągrowiec_sprawozdanie NBR_BSF_2018.pdf.XAdES" przez "Grażyna Butrym" w dniu 2019-04-06 14:43:01, certyfikatem kwalifikowanym o numerze seryjnym 685270474836566644034520582030513878134994487846 wydanym przez organizationIdentifier=VATPL-5260300517,CN=COPE SZAFIR - Kwalifikowany,O=Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.,C=PL, został poprawnie zweryfikowany na podstawie listy CRL o numerze seryjnym 2811 z dnia 2019-04-06T12:49:48Z.